

De voorwaardelijke straf

Percepties van rechters en officieren van justitie:
overwegingen bij de oplegging van de voorwaardelijke straf

Doris van Dijk, Bas Vergouw

Marijke Malsch, Joke Harte

nsCr

Netherlands Institute for the Study
of Crime and Law Enforcement

1 september 2010 – 1 maart 2012

Onderzoeksvraag

Hoofdvraag

- Hoe zien magistraten de voorwaardelijke straf?

Vragen van dit deelonderzoek

- Wanneer leggen rechters een voorwaardelijke straf op?
- Welke bijzondere voorwaarden worden toegepast?
- Welke argumenten gebruiken rechters voor de toepassing van de voorwaardelijke straf?

Definities

Voorwaardelijke straf

- ❖ Geen tenuitvoerlegging straf(gedeelte) tenzij voorwaarden worden overtreden
- ❖ Algemene voorwaarde met proeftijd van 2 jaar
- ❖ Mogelijk bijzondere voorwaarden en toezicht reclassering

Definities

Strafdoelen

- ❖ Afschrikking / Preventie
- ❖ Normstelling
- ❖ Resocialisatie / Rehabilitatie
- ❖ Incapacitatie
- ❖ Vergelding
- ❖ Morele balans
- ❖ Herstel

Utiliteit (nut straf)

Retributie (schuld dader)

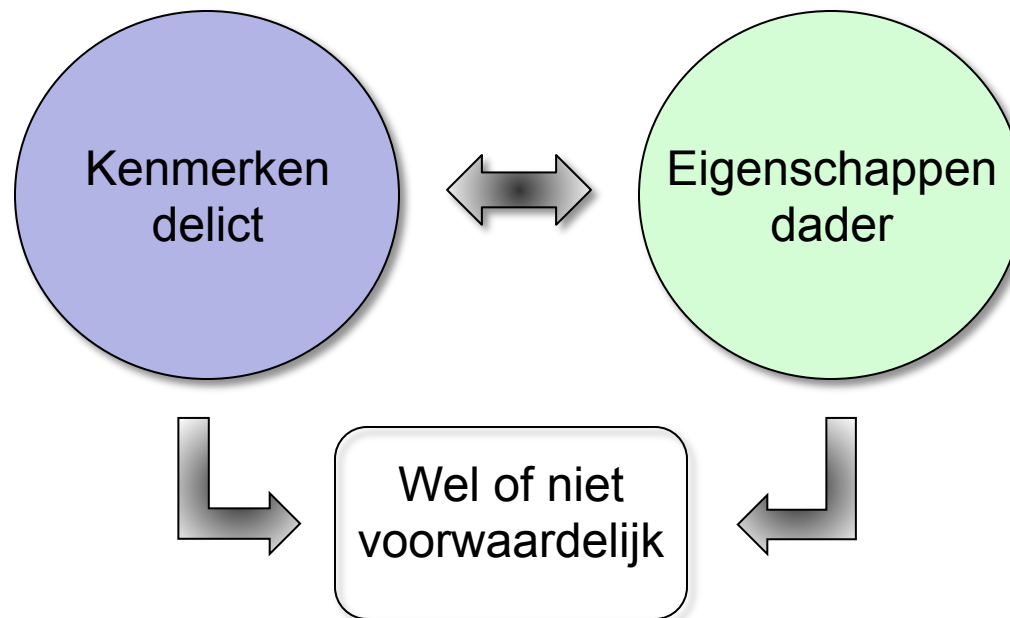
Slachtoffer staat
centraal

Opzet onderzoek

Selectie zaken

- 1000 uitspraken van **rechtspraak.nl** uit 2010
- Geen arresten HR, Raadkamer, vrijspraken, TBS-verlengingen, etc. wegens **ontbreken strafmotivering**
- Wel onvoorwaardelijke straffen voor **contra-argumenten**
- Publicatie van **zwaardere zaken** op rechtspraak.nl
- **Alle arrondissementen** vertegenwoordigd (Leeuwarden en Den Haag op een maximum gesteld)

Opzet onderzoek

- Per strafmotivering meerdere argumenten mogelijk
- Veel overleg bij classificering argumenten

Uitkomsten

Enige algemene cijfers

Jacobs, Van Kalmthout & Von Bergh, 2006:

- Helft van de gevangenisstraffen voorwaardelijk
- Bij een kwart daarvan bijzondere voorwaarden

Ons onderzoek:

- Nog steeds helft van de straffen voorwaardelijk
- **Twee keer zo vaak** bijzondere voorwaarden als weleer

Uitkomsten

Bijzondere voorwaarden N=263

❖ Ambulante behandeling	53 %
❖ Meldplicht	16 %
❖ Gedragsinterventie	16 %
❖ Straat- of contactverbod	8 %
❖ Opname in inrichting	7 %
❖ Middelenverbod	5 %
❖ Overig	4 %
❖ Niet gespecificeerd	25 %

Uitkomsten

Diefstal

- Zonder geweld

Veelal korte **onvoorwaardelijke** gevangenisstraffen

- Met geweld

Veel deels voorwaardelijke gevangenisstraffen met **behandeling**

- Fraude

Veel deels voorwaardelijke straffen met alleen de algemene voorwaarde als '**stok achter de deur**'

Uitkomsten

Overig

- Zeden

Veel first-offenders, **veel** deels voorwaardelijk met behandeling

- Verkeer

Veel taakstraffen, **weinig** voorwaardelijk of bijz. voorwaarden

- Poging tot doodslag

Veel onvoorwaardelijke en deels voorwaardelijke celstraffen,
gericht op **speciale preventie** door behandeling en toezicht

Uitkomsten

Belangrijkste argumenten voorwaardelijk N=533

❖ Stok achter de deur	44%	alle type delicten
❖ Toezicht / behandeling nodig	21%	brand/diefstal+
❖ Bijzondere omstandigheden	11%	verkeer
❖ First-offender	9%	drugs
❖ Gemotiveerd voor behandeling	8%	brand/zeden/diefstal+
❖ Verdachte heeft spijt	4%	bijna alle type delicten
❖ Verminderd toerekenbaar	3%	geweld/zeden

Conclusie

Strafdoelen van de voorwaardelijke straf

- Regelmatig wordt alleen de algemene voorwaarde ingezet als 'stok achter de deur' → afschrikking
- Bijzondere voorwaarden dienen om recidive te voorkomen → bijzondere preventie
- Aanwezigheid bijzondere omstandigheden vergroten de kans op voorwaardelijk → resocialisatie
- Voorwaardelijk passend wegens relatieve ernst v/h delict of schuld v/d dader → retributieve overwegingen

Implicaties

- Algemeen beeld van oplegging (voorwaardelijke) straffen al dan niet met bijzondere voorwaarden
- Algemeen beeld motiveringen en strafdoelen van de rechter bij de straf

Vervolgonderzoek

- Verdieping door interviews met rechters en OvJ's
- Beeld van motiveringen OvJ door rechtbankobservaties

Vragen en discussie

